

prima instanță: L. Dașchevici,
instanța de apel: T. Duca, S. Procopciuc, E. Grumeza,

dosarul nr. 2ra-1013/15

DECIZIE

17 iunie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Valentina Clevadi
Iurie Bejenaru
Oleg Sternioală
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Chiriac Mihail,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Cojocar Victor împotriva
lui Chiriac Mihail cu privire la încasarea împrumutului, dobânzii de întârziere și a
cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 23 decembrie 2014, prin care a fost
respins apelul declarat de către Chiriac Mihail și menținută hotărârea Judecătoriei
Ungheni din 21 iulie 2014, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă:

La 09 aprilie 2014, Cojocar Victor a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Chiriac Mihail cu privire la încasarea împrumutului, dobânzii de întârziere
și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea a acțiunii a indicat că la data de 05 aprilie 2011, i-a dat cu titlu de
împrumut lui Chiriac Mihail suma de 2420 euro, pe un termen de trei luni, fapt
confirmat prin contractul de împrumut din 05 aprilie 2011.

Susține că la data de 02 aprilie 2012, a mai împrumutat lui Chiriac Mihail suma
de 3 311 euro, cu condiția achitării până la data de 15 aprilie 2012, fapt confirmat prin
recipisa semnată de ultimul la data de 02 aprilie 2012.

Invocă că adresările sale către pârât cu privire la restituirea sumelor bănești nu s-
au soldat cu succes, astfel, ne fiindu-i restituită suma împrumutată.

Solicită încasarea din contul lui Chiriac Mihail în beneficiul său, suma
împrumutului în cuantum de 5 731 lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

În cadrul examinării cauzei Cojocar Victor a depus o cerere cu privire la
majorarea cuantumului pretențiilor din acțiune, solicitând încasarea de la Chiriac Mihail
în beneficiul său a sumei datoriei în mărime de 5 731 euro, dobânda de întârziere în
mărime de 1 903,17 euro, cheltuielile de judecată și cheltuielile pentru asistența juridică
în mărime de 5 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Ungheni din 21 iulie 2014, acțiunea a fost admisă
parțial, fiind încasat din contul lui Chiriac Mihail în beneficiul lui Cojocar Victor suma

de 5 731 euro cu titlu de împrumut, dobânda de întârziere în sumă de 1 347,83 euro, în total suma de 7 078,83 euro, sau echivalentul bănesc în lei la ziua executării hotărârii conform ratei de schimb a Băncii Naționale a RM.

Totodată s-a încasat din contul lui Chiriac Mihail în beneficiul lui Cojocaru Victor cheltuielile de judecată formate din taxa de stat în sumă de 4 272 lei, cheltuielile suportate pentru măsurile de asigurare a acțiunii în sumă de 2 080 lei și cheltuielile pentru asistența juridică în sumă de 5 000 lei, în total suma de 11 352 lei. În rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 23 decembrie 2014, a fost respins apelul declarat de către Chiriac Mihail și menținută hotărârea primei instanțe.

La 06 martie 2015, Chiriac Mihail a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu remiterea pricinii la rejudecare în prima instanță.

În motivarea deciziei a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o ilegală, neîntemeiată și emisă cu aplicare eronată a normelor de drept material și procedural.

Susține că la data de 05 aprilie 2011, a luat cu împrumut bănesc de la Cojocaru Victor sumă de 2 000 euro, pe un termen de trei luni cu dobândă lunară de 7%, ce constituia 140 euro lunar, iar în acest sens i-a eliberat o recipisă, în care s-a indicat suma împrumutului, dobânda lunară pe trei luni, inclusiv suma care urma a fi restituită în total 2 420 euro.

Menționează că era în imposibilitate să restituie împrumutul intimatului în termenul stabilit, din motivul că avea probleme financiare.

Mai invocă că la 05 aprilie 2012, a fost chemat de către intimat, care activa în calitate de inspector al poliției criminale a CRP Ungheni în biroul său, care într-o formă brutală a cerut de la el restituirea mijloacelor bănești, iar la explicațiile sale ultimul la impus să-i elibereze o altă recipisă pe suma de 3 311 euro.

Afirmă că în acesta sumă era inclusă dobânda pe 9 luni premergătoare de 1 260 euro și suma restantă, cât și dobânda zilnică în cuantum de 4,66 euro pe perioada de 05 aprilie 2012 până la data de 15 aprilie 2012, ce constituie 51 euro cu includerea sumei totale de 3 311 euro.

Relatează că intimatul a primit recipisa, după care, a pus-o în safeu fără de a-i restitui recipisa anterioară, ultimul asigurându-l să aibă încredere pe motiv că nu este un escroc.

La fel, invocă că examinarea litigiului în prima instanță a avut loc în absența sa, ulterior, în instanța de apel, din lipsa mijloacelor bănești nu a fost asistat de către un avocat, iar cererea de amânare a examinării cauzei în apel, a fost respinsă, considerînd astfel, că a fost privat de dreptul de a-și apăra interesele sale.

Appreciază drept eronată soluția instanței de apel cu privire la respingerea cererii sale de amânare a examinării cauzei, care a expediat-o instanței, fiind peste hotarele țării, fapt confirmat prin copia înregistrărilor intrărilor la vama națională.

De asemenea, indică că instanțele inferioare la adoptarea hotărîrilor sale nu au ținut cont de faptul că dînsul a fost impus să elibereze o nouă recipisă, iar din motivul că dosarul a fost examinat în absența sa, a fost privat de posibilitatea de a da explicații pe caz, și a dovedi ilegalitatea acțiunii înaintate prin înaintarea unei acțiuni reconvenționale.

Consideră că instanța de apel la emiterea deciziei eronat a concluzionat precum că la examinarea pricinii, nu a prezentat probe în sensul art. 118 CPC, deoarece, ne

fiind prezent în ședința de judecată, dânsul a fost în imposibilitate de a-și apăra interesele sale și de a confirma netemeinicia pretențiilor intimatului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei instanței de apel din 23 decembrie 2014, a fost expediată în adresa recurentului la data de 19 ianuarie 2015 și recepționată de acesta la data de 25 ianuarie 2015, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție (f.d. 93).

Astfel, instanța de recurs consideră că Chiriac Mihail s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la data de 06 martie 2015, în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Chiriac Mihail este întemeiat și urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din actele cauzei și anume din procesul-verbal al ședinței instanței de apel din 23 decembrie 2014, rezultă că apelul a fost judecat în lipsa lui Chiriac Mihail, care avea calitate de apelant în proces.

Tot materialele pricinii denotă că la data de 22 decembrie 2014, din partea lui Chiriac Mihail a parvenit o telegramă și o cerere, prin care ultimul a solicitat amânarea ședinței instanței de apel numite pentru data de 23 decembrie 2014 pentru o altă dată, susținând că este în imposibilitate de a se prezenta la proces din motive obiective, și anume că este bolnav și se află în Federația Rusă.

Prin aceeași cerere, Chiriac Mihail și-a exprimat dorința să participe la examinarea cauzei în ordinea de apel împreună cu reprezentantul său și să prezinte probe în apărarea poziției sale (f.d. 82-83).

Cu toate acestea, instanța de apel apreciind motivul amânării indicat în cerere și telegramă ca fiind neîntemeiat, a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa apelantului Chiriac Mihail, fără a lua în considerație că și în prima instanță cauza a fost examinată în lipsa acestuia.

În conformitate cu art. 191. alin. (1) CPC, poate fi stabilit un alt termen pentru ședința de judecată, la cererea părților, din motive temeinice, cum ar fi imposibilitatea părții de a se prezenta în ședință de judecată la data fixată din motive ce nu depind de voința sa.

În conformitate cu art. 379 alin. (1) CPC, neprezentarea în ședință de judecată a apelantului sau intimatului, a reprezentanților acestora, precum și a unui alt participant la proces, citați legal despre locul, data și ora ședinței, nu împiedică judecarea apelului. Instanța însă este în drept să amâne ședința dacă va constata că neprezentarea este motivată.

Or, în conformitate cu art. 206 alin. (5) CPC, la solicitarea întemeiată a participantului la proces, instanța poate amâna o singură dată judecarea pricinii din cauza neprezentării motivate a reprezentantului acestuia.

Prin prisma normelor enunțate, instanța de recurs reține că instanța de apel,

juducând cauza, în lipsa apelantului Chiriac Mihail care, de altfel, a înștiințat instanța despre imposibilitatea de a se prezenta la ședința instanței de apel la data stabilită pentru examinarea apelului, cât și despre faptul că are încheiat contractul de asistență juridică cu avocatul Bobu Anatolie, nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participantului la proces, ce constă în posibilitatea, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, astfel, a admis încălcarea prevederilor art. 27 alin. (1) CPC.

Or, art. 379 alin. (1) CPC, acordă dreptul instanței de apel de a judeca apelul în lipsa apelantului sau intimatului, a reprezentanților acestora, precum și a unui alt participant la proces, doar în cazul în care aceștia sunt citați legal despre locul, data și ora ședinței, însă contrar textului legal citat, instanța de recurs reține că la materialele dosarului lipsesc careva probe cu privire la citarea legală atât a apelantului, cât și reprezentantului acestuia, avocatului Anatolie Bobu, în instanța de apel pentru ședința de judecată din 23 decembrie 2014, fapt ce contravine prevederilor enunțate.

Sub acest aspect în speță se constată că prin examinarea apelului în lipsa lui Chiriac Mihail și reprezentantului său, care a solicitat o singură dată amânarea examinării apelului, a fost încălcat în mod direct dreptul apelantului la apărare, la un proces echitabil, cât și principiul egalității armelor garantat de art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, or unul din principiile ale procesului echitabil este contradictorialitatea între părțile care sunt parte a procesului.

Pentru a răspunde exigențelor articolului enunțat, procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, un concept similar celui al egalității armelor. Principiul contradictorialității presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate și observațiile formulate și de a face comentarii în legătură cu ele.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție invocă hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 13 noiembrie 2008 în cazul Russu contra Moldovei, prin care a fost recunoscută încălcarea art. 6 § 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

De altfel, este cert și faptul că în apelul său, Chiriac Mihail a invocat un șir de alte argumente împotriva hotărârii primei instanțe, pe când, instanța de apel, contrar prevederilor art. 373 alin. (1), (2) și alin. (5) CPC, nu s-a expus asupra nici unuia din aceste motive, respingând apelul printr-o declarație generală, deși era obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, limitându-se la reproducerea segmentată a părții motivate din hotărârea primei instanțe, ce indică că instanța de apel a examinat pricina în mod superficial, fără a intra în esența litigiului.

Prin prisma normelor procedurale enunțate, precum și în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii.

De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Pentru considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, pe motiv că eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La judecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se admite recursul declarat de către Chiriac Mihail.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 23 decembrie 2014 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Cojocaru Victor împotriva lui Chiriac Mihail cu privire la încasarea împrumutului, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Valentina Clevadi

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală

Tamara Chișca-Doneva